Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII Ч. 134. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ЛИПНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 21, 1981 No. 134. VOL. LXXXVIII

В КОНҐРЕСІ ВІДЗНАЧЕНО ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

Вашінґтон, Д. К. — У середу, 15-го липня 1981 року, в Конгресі ЗСА відбулося відзначення 23-ої річниці проголошення Тижня Поневолених Націй в полученні із 40-річчям проголошення відновлення української державности 30-го червня 1941 року у Львові.

Це відзначення організував Крайовий Комітет Поневолених Націй під головством проф. д-ра Лева Добрянського, Українське Інформаційне Бюро та Вашінгтонський Відділ УККА.

Кореспондентка Дебра Л. Вайт, звітуючи в статті в „Ди Нюс Ворлд" з 16-го липня 1981 року писала:

„Голова організації поневолених народів закликав вчора Адміністрацію Реґена до визволення народів, які страждають під тиранією совєтського режиму.

В промові до 40 членів Конґресу Ярослав Стецько, колишній прем'єр України, сказав: „Захід мусить зрозуміти, що в російській імперії існує ідеологічна й політична революційна надпотуга — поневолені народи, які підривають імперію із середини..."

Під час обіду для відзначення Тижня Поневолених Націй і 40-річчя відновлення української державности, Стецько, який був прем'єр-міністром українського уряду в 1941 році, перестерігав, що „небезпеки нуклеарного голокосту не можна усунути переговорами. Совєтська Росія зручно використовує страх Заходу перед атомовою війною і шантажує його, що видно з м'якого приймання нових (совєтських) підбоїв.

Стецько суґерував такі практичні кроки у західній політиці у відношенні до СССР:

Вільний світ повинен кинути визов ідеологічній боротьбі Совєтського Союзу у змаганні ідей і ідеологій;

Допомога повинна йти у формі мілітарного вишколу, як теж у формі політичної, матеріяльної і технологічної допомоги;

Всі вільні народи повинні проголосити „велику хартію незалежности" для всіх націй поневолених російським імперіялізмом і комунізмом".

В дальшому американська кореспондентка подає, що між приятелями поневолених народів є конґресмен Клемент Заблоцкі, голова Комісії міжнародних справ в Палаті Репрезентантів, і Едвард Дервінскі, тостмайстер на обіді, і ряд конґресменів з нюйоркського стейту, як наприклад: Джан ЛєБутеліє, Рей МекҐрет, Джек Кемп, Норман Лент, Вілліям Карней і інші.

ЗАКІНЧИВСЯ З'ЇЗД ПОЛЬСЬКИХ КОМУНІСТІВ

С. КАНЯ ПЕРЕОБРАНИЙ НА ПЕРШОГО СЕКРЕТАРЯ ПАРТІЇ

Варшава, Польща. — Дев'ятий надзвичайний з'їзд польських комуністів — Польської З'єднаної Робітничої Партії — закінчився після п'ятиденних гарячих нарад і вибору керівних органів партії. Проти з'їзду була Москва і її найвідданіші сателіти, а в першу чергу східньонімецькі й чехо-словацькі провідні комуністичні кола. Всупереч волі Кремля, з'їзд обрав поміркований центристські керівні органи партії на чолі з першим секретарем Станіславом Канею і прем'єром Войцєхом Ярузельським.

Загально вважають, що цей з'їзд був переломовим в історії комуністичних партій, а сателітних і совєтських зокрема. Це вперше поляки добилися того, що обрали свої керівні органи не на підставі позакулісових рішень привладної кліки і фаворизованих нею осіб, але з волі присутніх делеґатів. Вперше на пост першого, в СССР генерального, секретаря партії було декілька кандидатів. В Польщі найповажнішою для Кані була загроза з боку підтримуваного Москвою члена Політбюра Тадеуша Ґрабского, якого одначе виеліміновано делеґатами, які не обрали його до ЦК партії. Інші два кандидати, колись скрайній правий, а тепер поміркований Стефан Ольшовскі і ліберал Мєчислав Раковскі відтягнули свої кандидатури, залишився тільки Казімєж Барціковскі, як контркандидат до Кані. Одначе Барціковскі ніяких виглядів проти Кані не мав і у виборах дістав тільки понад 500 з усіх біля 2,000 голосів.

Вибори до ЦК стали великим побоєвищем. В них перепали п'ять членів Політбюра, найвищого керівного тіла партії на чолі з Ґрабским і теперішнім президентом Генриком Яблоньским. Хоч Яблоньскі перепав у виборах до ЦК, але це не позбавляє його функції президента, одначе позбавляє впливів у партії. Так само перепали деякі інші керівні особи з правого і лівого крила. Так як на лівому крилі перепав Ґрабскі, на правому перепав речник і один з головних керівників ліберального крила, співосновник спілки Солідарність і керівник незалежних профспілок у Ґданьску, Тадеуш Фішбах.

На закінчення з'їзду виступив з промовою прем'єр Ярузельскі. У мундирі генерала з усіми відзначеннями, він з'ясував важке економічне положення країни і заявив, що тільки „направду" соціялістична обнова й надлюдські зусилля можуть вивести Польщу з існуючої ситуації". Він підкреслив, що домовлення з незалежними профспілками будуть дотримуваними на майбутнє, але вони також мусять бути підставою дальшої політики уряду. Рівнобіжно з тим він попередив: „Ми мусимо рішуче ствердити, що коли положення буде цього вимагати, уряд виконає свої конституційні зобов'язання, щоб зберегти державу перед розпадом, а націю від катастрофи".

Він повідомив, що зобов'язання супроти заграниці зростуть цього року на три більйони долярів та що треба буде ще додаткових кредитів для урухомлення різних господарських ділянок та промислових комплексів. Держава мусить перевести велику підвишку цін, яка буде коло 110 відсотків, то значить більше як подвійною, а крім цього робітники мусять піднести продуктивність своєї праці. Але навіть ті нові тягарі й зусилля не дадуть змоги уникнути різні труднощі в постачанні населення, як наприклад і на майбутнє буде відчутний брак м'яса, товщів.

Новий склад Політбюра є: Станіслав Каня, Войцєх Ярузельскі, Юзеф Чирек, теперішній міністер закордонних справ, Міроcлав Мілєвскі, шеф УБ і міністер внутрішніх справ, Станіслав Ольшовскі, Зофія Ґжиб, робітниця фабрики черевиків, Ян Лябедзкі, секретар партії в Ґданьску, Єжи Романік, гірник з Катовиць, Альбін Сівак, завзятий критик Солідарности з Варшави, Тадеуш Чеховіч, партійний секретар з Лодзі, Станіслав Опалков, партійний секретар з Тарнобжеґу, Тадеуш Поребскі, секретар партії з Вроцлава і воєвода Катовиці — Збіґнєв Месснер.

Почалася нова фаза в палестинсько-ізраїльській війні

Єрусалим, Ізраїль. — Головнокомандуючий ізраїльських збройних сил ген. Рафаель Ейтан заявив, що наїздами на мости й інші важливі пункти в південному Ливані ізраїльське летунство розпочало нову фазу атак на палестинських партизан в тій країні. Ізраїльське летунство знищило вісім мостів на ріках Літані і Заграні, які були на головних лініях постачання палестинських партизан. Речники Палестинської Визвольної Організації (ПВО) заявили, що тепер не час на політичні розмови та що тепер говоритиме зброя. Ізраїльське летунство розпочало широку превентивну активність, заки палестинці підвезли в прикордонну полосу зброю й амуніцію та заки сконцентрували тут свої частини, приготовивши для них відповідні укріплення й захищені позиції. Вперше від трьох років ізраїльське летунство збомбило пункти в столиці Ливану, Бейруті.

Ціллю бомбових налетів ізраїльського летунства в Бейруті були головні кватири й бази палестинських партизан. В налетах загинуло понад 300 людей, близько тисячі ранено, знищено цілий ряд будинків та викликано великі пожежі. Завдяки precизності ізраїльського бомблення уникнено великих жертв серед цивільного населення, хоч вже й тепер воно понесло значні втрати. Палестинські партизани зі свого боку продовжали обстріл ізраїльських прикордонних місцевостей.

З канцелярії прем'єра Менахема Беґіна видано інформацію про новий розвиток подій. Канцелярія прем'єра повідомила, що ракетні атаки палестинських партизан на Ізраїль в останніх днях створили зовсім нову ситуацію, до якої мусить достосуватися ізраїльське командування й розпочати нові форми оборони. Дотепер ізраїльське летунство не атакувало палестинських цілей, розміщених в населених пунктах. Палестинські партизани використали це й розбудували свої командні пункти й склади зброї та амуніції саме в таких місцях. Тому тепер ізраїльське командування змушене атакувати партизанські центри також в населених пунктах.

Крім мостів і цілого ряду будинків в Бейруті останніми летунськими атаками ізраїльтяни знищили два оперативні командні пункти в Ливані. Один пункт містився в Дамурі, коло 20 кілометрів на південь від Бейруту, інший в Сидоні, портовому місті далі на південь. Також ізраїльські морські сили заатакували цілий ряд прибережних пунктів. В Сидоні в атаках загинуло значне число осіб, в тому числі елементи командного складу партизан. В Дамурі ізраїльські літаки знищили командний центр Народнього демократичного фронту для визволення Палестини, скрайньої марксистської організації, яка спеціялізувалася в атаках на цивільне населення Ізраїля.

Асір Арафат, який тепер перебуває в південному Ливані, приготовляючи зі своїм штабом новий наступ на ізраїльську територію, попередив, що з боку Ізраїля буде більше великих атак на партизанські пункти в Ливані. Ізраїльське командування має точні дані про збільшення й концентрації збройних сил і воєнного матеріялу на терені південного Ливану й буде намагатися зірвати палестинські пляни. Палестинське командування, як поінформував Арафат, приготоване на те й поробило потрібні протизаходи. Одним з таких протизаходів є поновлені ракетні атаки партизан з пунктів у південному Ливані на населені пункти в Ізраїлі. Ті атаки вказують на чималу концентрацію ракет совєтського виробу, в першу чергу типу САМ-7, партизанськими частинами.

Не зважаючи на цю бойову активність з боку обох воюючих сторін, висланник президента Роналда Реґена Філіп Габіб далі перебуває в тому обширі й продовжає свої миротворчі заходи. Після серії нових ізраїльських бомбових налетів, він прибув до Ізраїлю. Прем'єр Менахем Беґін заявив, що в теперішній стадії Ізраїль не в силі припинити бойових оборонних акцій.

ПОЧАЛАСЯ ГОСПОДАРСЬКА ЗУСТРІЧ НА ВЕРШИНАХ



Президента Роналда Реґена привітав в Оттаві прем'єр П'єр Трудо.

Оттава, Канада. — В столиці Канади, Оттаві, в відпочинковому осередку Монтебелло почалися наради голів урядів семи промислових держав Заходу: ЗСА, Японії, Канади, Англії, Франції, Західньої Німеччини та Італії. Вже день перед відкриттям формальних нарад, які відбулися в понеділок, 20-го липня, позїздилися учасники тих нарад і негайно приступили до ділових розмов. З ЗСА прибув президент Роналд Реґен, а з ним численна делеґація експертів і керівників американської політики.

Господарська зустріч на вершинах в Оттаві є сьомою з черги цього рода зустріччю. Перша відбулася у Франції, в замку Рамбуіє 1975 року і з того часу такі зустрічі відбуваються щорічно. По черзі вони були в: Пуерто Ріко, Лондоні, Бонні, Токіо, Венеції. Зустрічі ці здебільшого не виносять спеціяльних детальних умов, ані не заключають договорів, але на них присутні обговорюють засадничі проблеми і методи їхньої розв'язки.

Цим разом в програмі нарад будуть інфляція і викликаний нею господарський застій у світі, а головно в промислових державах, допомога відсталим державам і намагання їхньої господарської розбудови, методи дальшої співпраці в різних ділянках між промисловими країнами, яких уряди заступлені на цій зустрічі, фінансово-монетарні проблеми й труднощі, виникаючі з високої відсоткової стопи в ЗСА, господарська співпраця з Совєтським Союзом, спільні норми тієї співпраці, кредитування совєтських господарських починів, а зокрема розбудова совєтських енергетичних джерел головно добування й достави до Західньої Европи земного газу з Сибіру. В окремих розмовах будуть також порушені політичні питання дня, між якими не бракує складних і таких, до розв'язки яких є різниці в підході різних країн Заходу.

Одним з цікавіших дотепер моментів тієї конференції була перша зустріч новообраного президента Франції Франсуа Міттерана з президентом ЗСА Реґеном. Зустріч була дуже приязною і одвертою й на її закінчення президент Реґен запросив президента Міттерана на відвідини Йорктавну ЗСА цієї осені, де відбудуться великі урочистості для відзначення останньої битви визвольно-революційної війни ЗСА. Як відомо, Франція матеріяльно й чинно, своїми військовими силами, допомагала американцям у боротьбі за державність.

У світі

У САВДІЙСЬКІЙ АРАБІЇ перебуває міністер оливного промислу Іраку Таєг Абдель Керім. Він відбув численні розмови з різними керівними діячами Савдійської Арабії, а між ними, з королем Халідом. Після його розмови з королем савдійський міністер інформації Мохаммед Абдо Ямані подав до публічного відому, що Савдійська Арабія перебрала на себе всі кошти, пов'язані з відбудовою комплексу Озірак під Багдадом. Кошти ті становитимуть більйони долярів. Преса звертає увагу на те, що рішення Савдійської Арабії підтримати такою величезною сумою Ірак є не лише виявом загальноарабської солідарности супроти Ізраїля, але також виявом солідарности Савдійської Арабії з Іраком у його боротьбі з Іраном. Арабські країни, положені в районі Перської затоки, зобов'язалися допомагати Іракові у тій війні фінансовими засобами. Головну частину тієї допомоги взяла на себе Савдійська Арабія, а тепер, не зважаючи на це, вона взяла на себе ще й такий великий додатковий тягар.

ШЕФ ШТАБУ ЗБРОЙНИХ СИЛ СССР маршал Ніколай Оґарков виступив з довгою статтею у головному офіційному партійному журналі КПСС „Комунист". Маршал Оґарков зовсім „забув" у своїй статті, що сучасні дозброєння започаткувала Совєтська Росія своїм надмірним зброєнням, яким вона в деяких родах зброї далеко перевищила Захід. І тепер, з невинною міною на лиці, він пояснює, що, коли ЗСА почали дозброюватися, то й СССР мусить. Таким чином, започаткувавши перегони в зброєнні, Совєтський Союз не лише далі хоче брати в них участь, щоб за всяку ціну закріпити за собою перевагу, але й намагається перекинути відповідальність за це на ЗСА. Як звичайно в совєтських виступах, не бракує у виступі маршала Оґаркова погрози. Він пише: „Спеціяльну увагу ми придамо тим військовим одиницям і родам зброї, які забезпечують найвищий степень могутности армії і морської фльоти. Основним складником тієї могутности в сучасних умовах є стратегічна нуклеарна зброя, яка є підставовим чинником стримання агресора". Маршал Оґарков страшить тим, що Москва готова перша вжити атомову зброю.

МАРІОНЕТКОВИЙ УРЯД окупованого Совєтським Союзом Афганістану, очолений президентом Кармалем Бабраком, намагається поширити базу підтримки серед населення. Для цієї цілі він створив спеціяльну масову організацію — Національний патріотичний фронт, — яка ні своєю назвою, ні своєю писаною програмою не зраджує свого комуністичного характеру. Навпаки, до керівництва тієї організації уряд Бабрака намагається притягнути різних людей, які ніколи комуністами не були. В тій цілі він притягає ісламських мулл, представників і членів давніх урядів, старших племінних груп тощо. Афганські патріоти звернули свою увагу на поборювання впливів тієї організації. Дотепер вони вбили 27 членів центральних органів тієї організації. Рівнобіжно з цим патріотичні й релігійні угруповання зміцнили освідомну акцію серед населення. З огляду на те, що значна частина населення слабо, або взагалі не знає письма самостійницькі елементи масово поширюють магнітофонні записи різних документів, закликів, промов та інформаційну службу. Вони взоруються на прикладі Ірану, де революція проти шаха використала масово і з великим успіхом цей засіб.

ЧЛЕНИ ІРА — Ірляндської республіканської партії, — які голодують в тюрмі Мейз в Бельфасті, домагаючись признання їм прав політичних в'язнів, хоч вони засуджені за кримінальні злочини, відмовилися прийняти посередництво міжнародного Червоного Хреста, делеґація якого прибула до Бельфасту з метою посередничити в осягненні порозуміння. Свою відмову ірляндці мотивували тим, що делеґація Червоного Хреста не є безсторонньою, а навпаки, підтримує становище англійської сторони. Ірляндці заявили, що можуть тільки говорити з представниками англійського уряду. Так само недавно вони відхилили посередництво Католицької Церкви. Два голодуючі, а саме — Кєран Доґерті і Кевин Линч голодують уже понад 50 днів і дуже ослаблені, так що кожного дня вони можуть померти.

В Америці

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ, голосами 354 до 63, схвалила законопроєкт, який уповноважнює Адміністрацію президента Роналда Реґена витратити у новому фіскальному році 136 більйонів долярів на військові цілі, зокрема на скріплення оборони З'єднаних Стейтів Америки і розбудову стратеґічної зброї. Політичні спостерігачі стверджують, що ця сума яка є вищою на 26 більйонів від тієї, що її вимагав Уряд, становить найвищий оборонний бюджет в історії ЗСА у мирному часі. Обидві фінансові комісії Сенату і Палати Репрезентантів мусітимуть тепер тільки узгіднити невеликі різниці в сумах. У справі модернізації мілітарної потуги ЗСА відбулась в Конґресі пожвавлена дискусія ще перед голосуванням. Великі суми виділено на досліди модерної зброї, зокрема стратегічних ракет і бомбовиків. Окрема увага була присвячена розбудові і зміцненні американської морської фльоти.

У СПРАВІ ПРОГРАМИ соціяльного забезпечення панує в Америці загальний песимізм і це ствердили дослідні інститути та „Ню Йорк Таймс" і „Сі-Бі-Ес Нюз". Вони, на підставі телефонічних опитувань доказують, що принаймні 54 відсотки американців не вірять, що програма матиме достатньо фондів, щоб забезпечити безперебійне виплачування чеків із соціяльного забезпечення. Зрештою в обидвох палатах конґресу вже розпочались позакулісові розмови чи не варта розпочати законодавчі заходи для підвищення віку праці з 65 до 68 років, щоб таким способом зберегти при житті цю програму, яка, на думку багатьох знавців, напевно збанкротує після 2000 року.

ГЕРРІ ЧЕЙПИН, відомий не тільки в Ню Йорку, але також в багатьох інших стейтах ЗСА музикант і співак, загинув в автомобільній катастрофі на Лонґ Айленді в Ню Йорку, коли його автомобіль зударився з великим тягаровим автом. Автомобіль Чейпина загорівся у висліді зудару і співак тяжко поранений помер у дорозі до шпиталю. Поліційні і лікарські чинники ствердили, що 56-річний співак потерпів сильний удар серця негайно перед аварією.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН проголосив нову американську атомову політику, яка базується на раніших засадах змагати до льокалізації, а не поширення атомової зброї країнами світу. Крім того З'єднані Стейти Америки змагатимуть до стабільности у світі, відзискання престижу Америки також в атомовій ділянці, бо тільки тоді Америка стане повновартісним партнером світових потуг, які змагають до використання атомової енергії для мирних цілей.

М. Ґорбачов відвідав Київ

Київ. — Секретар ЦК КПСС М. С. Ґорбачов, член Політбюра, побував у Києві і зустрічався там, як інформує газета „Радянська Україна" з 7-го липня ц. р. з першим секретарем Компартії України Володимиром Щербицьким та іншими слугами комуно-московської імперії та повчав їх, як вони мають виконати і перевиконати „соціялістичні зобов'язання на 1981 рік по виробництву і закупах зерна та інших сільськогосподарських продуктів, збільшенню заготівлі кормів, інтенсифікації тваринництва, підвищення якости і скорочення втрат продукції, а також удосконалення організаторської і ідейно-виховної роботи на селі".

Крім того у ЦК Компартії України відбулась розмова з питань роботи партійних організацій республіки, — пише названа газета, — по здійсненню рішень XXVI з'їзду КПСС у галузі дальшого розвитку сільськогосподарського виробництва та інших галузей агропромислового комплексу.

Не зважаючи на високе становище Ґорбачова, ані він сам, ані українські наставники, не порушували взагалі політичних проблем, так, якби вони взагалі не існували. Москві потрібний хліб і він був головною причиною „високих відвідин" московського „гостя".

Плянують „День Союзянки" на оселі УНСоюзу

Ню Йорк, Н. Й., (Л. А.) — Окружна Управа СУА в Ню Йорку повідомляє, що в неділю, 23-го серпня ц. р., улаштовує „День Союзянки" на Союзівці. Програма буде цікава із різними несподіванками. Охочі їхати, можуть вже голоситися до імпрезової референтки Михайлини Баран у вечірних годинах на число телефону (112)WA 7-8776.

Автобус відїде з-під домівки СУА, 108 2-га авеню, 23-го серпня о год 8-ій рано, точно, щоби вспіти на Службу Божу. Автобус повернеться того самого дня до Ню Йорку о год. 6-ій увечері. Кошти подорожі в обидві сторони виносять 12 дол.

Програма відбудеться у великій охолоджуваній залі „Веселки".

Чеслав Мілош відбув успішну поїздку до Польщі

Чікаго, Ілл. — Польський щоденник „Ґвязда Полярна" інформує у числі з 18-го липня ц. р. про успішну подорож польського поета нобелівського лавреата Чеслава Мілоша, який, як відомо, перед 30-ма роками був культурним аташе Польської Народної Республіки в Парижі, а зрезиґнувавши з дипломатичної кар'єри і залишившись за кордоном, віддався повністю літературній праці.

Мілоша офіційно вітали у Варшаві польські літератори, він брав участь в засіданні Спілки польських письменників, голова якої Ян Юзеф Шипаньскі вручив навіть Мілошові офіційну виказку членства, кажучи, що це символічний жест, який означає злуку розділеної надвоє польської спільноти, бо Мілош ніколи не виходив з цієї Спілки, не зважаючи на його відсутність в Польщі, а його прізвище ніколи не було змазане зі свідомости поляків. Мілош, відповідаючи, заявив, що він дійсно ввесь час почував себе членом польських літераторів і цікавився їхнім розвитком.

Крім того польський поет зустрічався ще окремо з видавцями його книжок і бібліотекарями, які запевняли його, що в майбутньому вони дбатимуть, щоб його видання були на кожній бібліотечній полиці.

В Кракові, на Яґеллонському університеті, відбулась чотироденна наукова конференція, присвячена творчості Мілоша. В сесії брали участь кількадесять науковців і літераторів. „Тут в гурті полоністів, — заявив у Кракові Мілош, — чуюся трохи як інтруз, незважаючи на це, що викладаю полоністику на університеті". Мілош, як відомо, здобув університетський диплом з права.

У Люблині Мілош отримав від місцевих університетських чинників почесний докторат.

ПІДПОЛКОВНИК ІЗРАЇЛЬСЬКОЇ армії Елі Шаґак загинув від вибуху підложеної терористами бомби на південій границі району Ґази. П'ять інших ізраїльтян були поранені. Згідно з повідомленням аґенства Ройтер, сирійське командування заявило, що бомбу підкинули палестинські партизани.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„Неіснуючий" націоналізм

У совєтській пресі, немов на знак маґічної палички, знову розпочалася пожвавлена атака на „український буржуазний націоналізм" і його носіїв там в Україні і на поселеннях у країнах вільного світу. У якійсь дивовижний спосіб ця кампанія проти українського націоналізму і націоналістів нагадує два протилежні поняття совєтської пропаґанди: з одного боку совєтські пропаґандисти, навіть такого калібру, як Клим Дмитрук (Гальський), відомий каґебіст, який чомусь в останньому часі почав додавати собі біля прізвища „кандидат історичних наук", твердять наче б цей „український буржуазний націоналізм" вже давно перестав існувати, погребаний раз і назавжди величною будовою совєтського „реального соціялізму", народ його „викляв", „засудив", „зненавидів усіма фібрами душі", а з другого боку, розгортається і в Україні і поза її кордонами великомаштабна майже урядова наґінка проти цього ж „неіснуючого" націоналізму.

Очевидно, у висліді цієї урядової пропаґанди, комуно-московські імперіялісти карають найвищими вимірами кари усіх осіб української національности, яких режим підозріває у нельояльности до Москви. Тут включені члени руху спротиву, оборонці Гельсінкських угод, на яких Москва повела в останньому часі шалену атаку.

На жаль, ніхто не здогадався на Заході, щоб вести статистику цієї совєтської пропаґанди проти „українського буржуазного націоналізму", що включає, мабуть, тонни газетної, книжкової та брошурової макулятури, яка появляється в Україні у так званих республіканських виданнях, зокрема газетах і журналах, та в окремих виданнях, призначених для закордону таких, як, наприклад, „Вісті з України" та численні памфлети, поширювані десятками тисяч безплатно серед українських поселенців майже в усіх країнах західнього світу.

З якою запопадливістю і злістю Москва і її київські вислужники взялися поборювати цього „живого трупа", свідчить також останньо написана Климом Дмитруком довга стаття в газеті „Культура і життя", яка є органом міністерства культури УССР, під наголовком „У двобої ідей" (див. число 54 з 9-го липня ц.р.). Автор не жаліє у цій статті, як то кажуть, ні засобів, ні труду, щоб вдарити по тих „націоналістичних верховодах", які на його думку, „з піною на устах виступають зі злісними нападами на радянську культуру, фальсифікують її оптимістичний, глибокогуманний характер". „Намагаючись будь-що перешкодити культурним контактам наших земляків з митцями Радянського Союзу, — пише далі Дмитрук, — верховоди профашистського Українського конґресового комітету Америки не так давно прийняли нікчемні й безглузді за своїм змістом 'принципи політики УККА', в яких категорично 'заборонили' учасникам цього формування встановляти зв'язки з будь-якою культурною делеґацією Радянського Союзу".

Тут ясно про що властиво йдеться Дмитрукові і його „покровителям". Так званий культобім, політика, яку Москва намагалася всякими способами форсувати серед поселенців українського роду і яку, на жаль, підтримували деякі одиниці з-посеред еміґрації, скрахувала і цього ніяк комуно-московські імперіялісти не можуть простити „українським буржуазним націоналістам". Під цей термін, з правила Москви, підлягає все те, що хоч дещо пов'язане з українським патріотизмом. Як правило, усі українські націоналісти мусять бути пов'язані з якоюсь західньою розвідкою, найкраще з американською Сі-Ай-Ей, щоб таким способом позбавити патріотичних українців самостійницької дії. Другим основним закидом Клима Дмитрука і йому подібних слуг комуно-московського імперіялізму є твердження, що ніби всі українські патріоти „прагнуть війни" і з цього становища співпрацюють із західніми розвідочними центрами.

Виглядає, що боротьба Москви з українським націоналізмом ще не закінчена, бо тоді Дмитрук і його хлібодавці не закликали б українських письменників і літераторів в Україні до „боротьби" для поборення націоналістичних ідей. „З ким ви, майстри культури?" — запитує Дмитрук і цитує слова О. М. Ґорького: „з народом, з правдою, з комунізмом!" Так начебто комунізм мав щонебудь спільного з народом і з правдою.

ВАТИКАН ОПУБЛІКУВАВ свій фінансовий звіт і бюджет, що буває дуже рідко. З тих документів видно, що цього року і Ватикан матиме дефіцит, а саме 26 мільйонів долярів. Таке повне з'ясування фінансових справ Ватикану має місце вперше.

В ПАКІСТАНІ загострюється боротьба політичних груп з військовою хунтою, яка керує країною. Уряд генерала Махоммеда Зія уль-Гака розпочав арешти за протизаконну політичну діяльність і дотепер притримав 14 політичних діячів.

Роман Рахманний

ДИЯВОЛЬСЬКА АЛЬТЕРНАТИВА: В ПОВІСТЯХ І В ЖИТТІ

I

Життя людини й народу складається не з декількох преважливих історичних подій, а радше з багатьох щоденних драматичних проблем, які треба успішно розв'язувати і своїми рішеннями впливати на черговий ланцюг „драм". Казковий український Іван у народній творчості, звичайно, мусів робити таке рішення на складному роздоріжжі. „Якщо підеш вліво — пропадеш... Якщо підеш направо — не повернешся"... Розсудливо він вибирав середній, прямий шлях і, перемігши багато перешкод, здобував собі князівство і князівну, подругу свого життя.

Англійці яскравіше і, може, реалістичніше трактують проблему роздоріжжя. Їх захоплює проблема безвихіддя — т. зв. диявольська дилема, ситуація, в якій будь-яке рішення буде незадовільне і нищівне. „Диявольська дилема" — це щось так як в українському прислів'ї: „хоч круть, хоч верть, а всюди жде тебе смерть..."

Актуальна повість

Концепт диявольської дилеми чудово застосував у своїй повісті того самого заголовку англійський письменник Ф. Форсайт. Державні керівники Америки й Великобританії (а з ними і правління їхніх союзницьких держав) мусіли вирішити, що їм зробити з українськими самостійниками-терористами, які насильно захопили найбільший у світі нафтовий танкер. Ці нащадки українських еміґрантів пірвали з еміґрантським балакунством і вирішили провести таку революційну акцію, яка привернула б увагу всього людства до питання поневоленої України.

Вони вимагають від Москви звільнення своїх революційних спільників — жидів, що знищили керівника КҐБ і стоять перед обличчям своєї дилеми: або вирвуться із Совєтського Союзу до Ізраїля, або загинуть. Тим часом танкер-велетень на морі поблизу Нідерляндів може бути кожночасно зірваний і спричинить екологічну катастрофу для Голляндії, Бельгії, Англії, Скандинавії та Франції. Вимога українських революціонерів, безсумнівно, серйозна. В цьому не сумнівається ані Москва, ані Вашінґтон, ані Лондон.

Для керівників Америки й Великобританії, що прагнуть (у цій повісті) мирного „співжиття" із Совєтським Союзом, це справді диявольська дилема. Яке б рішення вони не зробили, воно буде некорисне для них і спричинить жертви в людях і в матеріялі, а вслід за тим — пониження авторитету їхніх правлінь у власних державах, і світовій громадській думці.

У Форсайтовій повісті „Девіл'с Алтернатив" різні персонажі у свій час стоять перед подібною дилемою. Небуденний оповідач, безпосередньо ознайомлений з повстансько - революційною діяльністю і визвольною партизанкою, Ф. Форсайт захоплює читача своєю розповіддю і складністю конфлікту між Заходом і Сходом, суперечністю між етикою юдейсько-християнського світу й етикою совєто-росіян. Українські персонажі виведено яскраво, як ідейних і водночас гуманних людей. Їхня ідейно-практична співдія з жидівськими революціонерами на українській території — щось зовсім нове у чужоземній літературі, хоч така співпраця існувала в середньовіччі, у козацько-українських часах і під спільним польсько-російським ярмом і в новочасних визвольних змаганнях України. Існує така співпраця між українськими самостійниками і жидами-патріотами як в Україні, так і в російських тюрмах і концтаборах.

Форсайт переконливо показав західнім читачам диявольську дилему українців і жидів під московським володінням та перед обличчям Заходу, що у своїй простодушності й лицемірстві готов поґвалтувати власні принципи в ім'я своїх ілюзій про мир і співіснування з Москвою.

Ніхто з-поміж чужинців досі не вивів української проблеми перед мільйонові маси читачів так стрімко і так переконливо, як саме цей письменник, тонкий знавець англо-сакськӧї психіки й реальної політики" англо-американських державних діячів. При тому, він не має ніяких ілюзій щодо справжнього характеру росіян, зокрема у їхньому марксо-ленінському виді. Хто прагне позбутися решток своїх ілюзій щодо цих трьох аспектів, той обов'язково повинен придбати цю книжку, прочитати її уважно і рекомендувати її своїм рідним і знайомим.

Життєвоважлива справа

Йдеться бо не тільки про естетичну насолоду й культурну розвагу, що її має вдумлива людина з читання високоякісної повісти. Сьогодні всесвітня українська громадськість стоїть перед власною диявольською дилемою, якої не можна розв'язати так легко, як розв'язував свою дилему герой наших казок Іван. А втім, тієї проблеми не можна відкладати на пізніші роки, бо день „армаґеддону" — фінального, найбільшого конфлікту у світі — вже недалекий і незалежний від нашої волі.

Українська проблема (буквально так, як у Форсайтовій повісті) знаходиться на міжпіллі поміж двома фронтовими лініями — большевицької Росії та демократичного Заходу, що його очолює Америка. Обидва суперники мають свою

(Закінчення на стор. 3)

Володимир Душник

ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ НА ВЕРШИНАХ В ОТТАВІ

Президент Реґен стоїть у обличчі першої зустрічі на полі міжнародної політики, коли він зустріне на другий тиждень інших голів держав, провідників індустріяльних народів світу на Конференції в Канаді.

Ця зустріч на вершинній Конференції відбуватиметься серед дуже тяжких обставин. Всі ті державні мужі згідні в тому, що вони залежать один від другого у поступовій міжзалежності світової економіки, одначе, кожний з них обтяжений власними домашніми проблемами.

Президент Реґен старається скерувати американську економіку на консервативний курс, тоді, коли французький президент Міттеран веде Францію і її економію наліво. Обидва переконані, що вони діють для добробуту своїх народів: Реґен через зменшення, а Міттеран через збільшення авторитету центрального уряду. І кожний з них нарікає на другого, мовляв, його економічна політика є перешкодою для осягнення більш упорядкованого ладу у світі.

Крім того журить також цих політиків провал англійського уряду прем'єр-міністра Марґарет Тачер привернути дисципліну і порядок в Англії, де неспокій та нищення приватного публічного майна є найбільшим виявом слабости Англії від часу загального страйку в 1920-их роках. Навіть економічний успіх Японії є певного роду викликом для Америки й індустріяльних народів Західньої Европи.

Це, розуміється, не було в полі зору президента Реґена, коли він погодився на Конференцію в Оттаві. Він, як і всі інші голови держав, що прибудуть до Оттави, думав, в першу чергу, про свої власні економічні програми. Тепер він стоятиме в обличчі поважної опозиції з боку союзників Америки, які обвинувачують американський уряд у неспроможності контролювати інфляцію в минулому, а тепер інфляцію контролюється ціною підвищення відсоткової стопи, що б'є по економіках союзників.

Наділі, проте, багато з цих нарікань на Реґена не узасаднені. Довго перед проголошенням його „Нової програми відновлення" та введення високих позичкових відсотків, Західня Европа була вже у великих економічних клопотах і не могла зарадити зменшуванню своїх ринків збуту в країнах третього світу, ані зростаючій економічній ривалізації з боку Японії, Тайвану, Сінґапуру, Гонґ Конґу і Південної Кореї.

В 1970-их роках країни Спільного Европейського Ринку, маючи 240 мільйонів населення і 800 більйонів загального валового продукту, перебували у великому економічному піднесенні. Вони потроїли свою індустріяльну продукцію, спроваджуючи сотні тисяч робітників з менш економічно розвинених країн та вдержуючи безробіття на рівні менше, ніж три відсотки.

Але в початках 1980-го року наступила велика зміна, коли промислова продукція Західньої Европи впала на шість відсотків у річному відношенні: безробіття зросло до семи відсотків, а інфляція піднеслася до 12 відсотків.

Слушно чи ні, на Конференції в Оттаві будуть критикувати Америку, бо міністер закордонних справ Франції Клод Чейссон недавно сказав, що „найсильніша країна серед нас — ЗСА — веде політику високих позичкових відсотків, яка впливає на вартість доляра, що спричинює фінансові кризи".

Конференція в Оттаві пробуватиме розкусити також твердий „горіх", як протидіяти зростові совєтської мілітарної сили, яка загрожує західній коаліції?

Наділі всі члени НАТО однозгідні, що оборонні спроможності Заходу, головно в конвенціональній зброї, мусять бути значно збільшені, але на кошт американського державного скарбу. Але ці країни нерадо сприймають „антисовєтську риторику" президента Реґена, уважаючи її пересадною. Безнастанні перестороги Реґена про „комуністичну загрозу" у Ель Сальвадорі европейцям здаються „гумористичними".

Щобільше, европейці також не погоджуються з президентом Реґеном, який каже, що тепер недоцільно вести конференцію з кремлівськими можновладцями, аж поки совєтські провідники не приймуть „кодексу міжнародної поведінки".

В опінії західньоевропейських державних мужів треба тепер переговорювати зі „старими людьми" в Кремлі, які пам'ятають дві світові війни і знають їхні страхіття, отже не будуть схильні швидко хапатися за зброю. Молодша ґенерація совєтських провідників таких антивоєнних упереджень не має, і тому, мовляв, з нею буде тяжче вести будь-які переговори.

Аналізуючи всі ці проблеми грядучої Конференції, Джеймс Рестон, відомий колумніст „Ню Йорк Таймсу", цитує листа колишньо-

(Закінчення на стор. 3)

З господарського життя

В Британській Колумбії, Канада, почався великий страйк робітників лісової промисловости. На страйк вийшло понад 50,000 робітників, членів юнії Міжнародних робітників деревного промислу Америки. До них долучуються 15,000 робітників тартаків і деревообробної промисловости. Страйк матиме негайні наслідки як у Канаді, так і в ЗСА. Лісоводеревна промисловість Британської Колумбії належить до найбільших у світі. Робітники тієї промисловости творять в Британській Колумбії 20 відсотків усіх робітників. На вісім більйонів експорту тієї провінції минулого року 5,6 більйона дала лісоводеревна промисловість. Причиною страйку є вимоги робітників 14-відсоткової підвишки платень цього року, а 13 відсотків підвишки в наступному році. Контракти заключувані на два роки в тій промисловости. Крім цього, робітники вимагають цілого ряду додаткових користей. Всі великі фабрики паперу Канади й ЗСА пов'язані безпосередньо з вирубом і вивозом деревини з Британської Колумбії. Всяка підвишка заробітних платень робітникам, а зокрема значні соціяльні й інші користі відіб'ються на зрості цін паперових виробів і дерев'яних перетворів.

Нафтовий ринок ЗСА позначений тепер двома протилежними фактами. З одного боку, засоби масової інформації подають постійні дані про надвишку подачі над попитом на нафтовому ринку, через що зростає тиск на ціни і щораз більше продуцентів погоджується обнизити ціни. А з другого, Мобіл компанія, одна з „семи великих оливних сестер", найбільших нафтових компаній у світі, повідомила, що піднесла ціну на бензину та що в короткому часі знову буде змушеною піднести. Цим разом компанія піднесла ціну три центи на ґалон, але була змушена обнизити до 1,3 цента. Проти цього кроку тієї компанії почалася широка акція, бо постала очевидна небезпека, що у слід за нею підуть всі інші компанії. Оливні компанії почали подавати різні арґументи в своїй обороні, а останнім арґументом є, як не дивно, висока відсоткова стопа. Нафтові компанії арґументуть, що, мовляв, з огляду на високу відсоткову стопу, вони мусять забагато платити за маґазинування ропи, чи бензини, або мусять обмежитися зі закупом і не використовувати теперішніх вигідних цін. Критики поступування компаній вказують, що танки на маґазинування ропи й бензини належать власне до великих компаній і вони за маґазинування нічого не платять. Отже висока відсоткова стопа не може впливати на ціну ропи.

Ричард Пратт, голова Федерального уряду домашнього кредиту заявив, що з 4,700 ощадностево-позичкових товариств, які зазнають тепер оперативних втрат, якщо вкоротці не зміняться умови, принаймні дві третини можуть упасти. Ці дві третини мають тепер коло 200 більйонів вложеного у них капіталу, який швидко відпливає у зв'язку зі значно вищими ощадностевими ставками в інших фінансових інституціях. Заяву цю він зложив на сесії Комісії Президента в справі мешканевих будинків. Крім того, що капітали ощадностево-позичкових установ відпливають, ті інституції, щоб втриматися на ринку, мусять позичати самі на високі відсотки, а людям уділяти позички на забезпечення домів на реґульовані законом відсотки. До того долучується факт, що раніше позички були уділювані на значно нижчі відсотки, як інституції самі тепер мусять платити. До Конґресу внесено проєкти законів, які мають на меті облегшити положення ощадностево-позичкових інституцій, щоб помогти їм перебути важку пору.

Президент АФП-КІО Лейн Киркленд виступив з рішучою вимогою завести обмеження на ввіз закордонних товарів. Він гостро засудив теперішній Уряд президента Реґена за те, що той застосовує принципи ліберальної міжнародної торговельної політики. Киркленд заатакував ліберальну політику в ділянці імпорту-експорту, тому що, на його думку вона несправедлива, бо господарки в інших країнах реґульовані різними приписами, плянуванням, державною інтервенцією, а це має вплив на промислові й торговельні відносини. В ЗСА цього всього немає. Держава не може впливати приписами ані плянувати господарської політики підприємства, і тому постає ситуація, в якій закордонний промисел може легше пенетрувати американський ринок. Киркленд вимагає від президента Роналда Реґена, щоб він видвигнув цю проблему на господарській конференції на вершинах, яка відбудеться цього тижня в Оттаві, Канада.

З Китаю повернулася американська делеґація департаменту аґрикультури. Її очолював Риґард Линґ, заступник секретаря аґрикультури. Делеґація вивчала всі питання, зв'язані з імпортом збіжжя до Китаю. Вона ствердила, що, як далеко можна передбачити, Китай буде імпортувати збіжжя. Одначе він може імпортувати збіжжя тільки в обмеженій кількості. На це складаються фінансові можливості й портові та транспортові передумови.

Велика американська летунська лінія Пен-Америкен знаходиться у такій важкій ситуації, що звільняє значну частину працівників, замикає свої інституції в Нюарку і на летовищі Ля Ґвардія та міняє або консолідує цілий ряд рут. Так само плянує вона припинити обслугу рути до Варшави. Дотеперішній президент компанії Вілліям Сівелл піде на пенсію восени цього року, щоб уможливити керівництво новій людині. В першому кварталі цього року Пен-Ам втратила майже сто мільйонів долярів.

Д-р Марія Кобринська

КИТАЙ І ЙОГО НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ

I

Впродовж майже п'яти тисячоліть свого державного життя Китай поширив свої володіння і в межах його держави опинилися землі, заселені людьми різних рас, різних культур та різного походження. Теж набіги кочовиків півночі — племени кітай, що дало назву країни, монголів і манджу, не лишилися без сліду на складі його населення. Частина чужоетнічного елементу підпала з часом асиміляції серед більшости автохтонного населення, але в більш віддалених місцях від державного центру та культурно-господарських осередків, у горах, вони задержали свою етнічну окремішність.

Це і оправдує твердження, що Китай не є монолітом під національним оглядом, а „багатонаціональною" державою. Побіч народу ган, властивих китайців, що суцільною масою замешкують центральні і східні області держави та становлять 94 відсотки усього населення Китаю, є ще національні меншини, а саме 55 різних національностей, що становить шість відсотків населення та дає в сумі мільйонів громадян. Вони заселюють 60 відсотків усієї території Китаю і наділі є „більшістю", коли йдеться про посідання землі.

Національні меншини, хоч відносно незначні супроти так вагомої чисельної переваги народу ган, відіграють поважну ролю в політичному житті Китаю. Вони замешкують переважно прикордонні полоси держави — на півночі і заході, що мають стратеґічне значення з уваги на безпеку, і через це є дуже важливою проблемою для центрального уряду. Під мовним оглядом національні меншини належать до чотирьох головних мовних груп: алтайська, що охоплює монголів і уйґурів, тибето-бурмська, тай і міао-яо.

Національні меншини Китаю — це громадяни китайської держави, що расою і культурою, отже релігією, традицією і мовою, відрізняються від китайців племени ган. Творення автономних реґіонів для національних меншин, хоч навіть з обмеженою автономією, чи радше самоуправою, свідчить про увагу держави до потреб національних меншин і створює можливості, що наділі вибігають поза права, признані конституцією всім громадянам.

Досліджуючи питання національних меншин у Китаї і його розв'язку пекінським урядом дорогою творення автономних реґіонів, прийдеться ствердити тісне пов'язання економічних і політичних проблем. Безпека держави, що по 1960 році, коли настав розрив між Китайською Народною Республікою і СССР, почала висуватися на перше місце, змушувала шукати якоїсь розв'язки для охорони державних інтересів.

Довгий кордон між КНР і СССР, чи Зовнішньою Монголією, проходить територією, заселеною тією самою етнічною групою людей по обох боках кордону, міг виставляти на пробу льояльність цієї етнічної групи щодо китайської держави. І так влітку 1962 року коло 50,000 казаків та інших національних меншин перейшло границю між Китаєм і СССР. Можна припускати, що за цим крилася відповідна аґітаційна підготова за з'єднання „єдинокровних братів" у межах Туркестану, складової частини СССР.

Треба було, отже, приділяти багато уваги прикордонній полосі; події, які там відбувалися, могли приховувати аспекти небезпеки для держави. Приналежність до спільної релігії, пов'язаність культурою і звичаями, були сильним чинником, що з ним слід було числитися. Відродження ісляму в мусулманських країнах активізувало визнавців науки Мохаммеда і в межах КНР. Воно підсилювало національну свідомість та скріплювало їх становище. Автономним реґіонам довелося бути заборолом від ворожої аґресії, а національним меншинам — стати чинником, на який можна було б опертися. Це наказувало пошанування національної гідности меншин; їх мови, культури та традицій.

Мовна політика Пекіну пішла назустріч цим вимогам. І так у школах в автономних реґіонах, провінціях і округах, де живуть національні меншини, крім мови мандарін, себто офіційної китайської мови, навчають теж мови даної національної меншини. В столицях автономних реґіонів є інститути національних меншин — філії Інституту національних меншин у Пекіні, присвячені вивченню минувшини національних меншин, їх культури та господарської специфіки реґіонів. Можна припускати, що завданням інститутів є формування світогляду в оперті на китайську державу.

В інститутах навчаються теж чужинці, що бажають познайомитися ближче з проблемою національних меншин Китаю та китайською політикою на цьому відтинку. Теж в уряди автономних реґіонів допущена до вжитку мова даної національної меншини. В Пекіні виходить багатоілюстрований місячник мовою есперанто „Ель популя Сініо", що порушує різні проблеми китайського життя в сучасному і минулому, де побіч статтей з політики, економіки, культури, технології тощо вміщені інформації про національні меншини Китаю.

Недалеко Тіенанмен, головної артерії столиці, стоїть велика, оздоблена мозаїкою будівля з 13-поверховою вежею. Це Культурний Палац Національностей, присвячений культурному вкладові 55 китайських національних меншин у розвій китайської культури. Викінчений у 1959 році він складається з чотирьох частин, а саме: культурного центру, театру, бібліотеки і музею з 18-ма виставковими залями. Це гарний жест, що на нього може здобутися нарід зі старою державною культурою. Теж переходячи залями Музею мистецтва й історії в Шанхаї, однієї з найкращих колекцій у Китаї, я натрапила на збірку виробів з бронзи національних меншин з перед християнської доби.

Беручи до уваги специфіку автономних реґіонів, відмінні умовини життя та соціяльну структуру населення, китайський уряд докладає багато старань для піднесення в них рільництва, розбудови промислу та наладнання комунікації. Він призначає підмоги для розбудови міст та присилає з Пекіну спеціялістів-експертів, щоб запевнити справність ведення народного господарства.

Це приводить до того, що провідні становища не лише в індустрії, а і в урядах автономних реґіонів займають не раз китайці ган, що з почуттям вищости ставляться до національних меншин. Це в свою чергу зумовило потребу певної остороги з боку керівних чинників перед „ган-суперіоріті".

(Продовження буде)

Двадцятип'ятиріччя „Козуба"

Восени, у грудні 1981 року-знаменна дата існування культурно-мистецького товариства „Козуб", яке вчерть століття влаштовує вечори, зв'язані з українською культурою і мистецтвом.

Мабуть, для відмічення цієї важливої дати Управа „Козуба" не тільки зорганізує ювілейний вечір з добірною і цікавою програмою, а також видасть друком „Мистецький альманах" в якому буде повна картина тієї праці, яку невтомно ведуть „козубівці" в Торонто.

Користуючися звукозаписами вечорів, які відбувалися взимку і на весні цього року, коротко хронікою зробимо перегляд тем і доповідачів, а зокрема відгуки присутніх, які цікавляться культурою і в дискусії часто забирали слово.

Напередодні Нового 1981 року у грудні доповідь Михайла В.Гави „Запоріжжя і козацький острів Хортиця". Доповідь була цікавою не тільки історичними нарисами різних подій і історії козацтва, а також власними спостереженнями про острів та місця, в яких залишилися сліди козацької історії. За висловами присутніх, добре, що доповідач, відвідуючи історичні місця, для ілюстрації використовував не тільки кольорові прозірки, але також накреслив схематичні пляни дніпровських околиць, на яких зберігаються козацькі пам'ятки та пам'ятки природи. До них, крім фавни та фльори, слід зарахувати плавні, острів „Байди", скеля „Дураків", „Козацька миска", „Січові ворота", „Скеля Святослава", „Козацький дуб" та місця німецьких поселень „Розенталь".

Кожне місце, починаючи від Дніпропетровська, а кінчаючи „Каховським морем", мало обгрунтоване насвітленням про козацьке минуле і контрасну сучасність в околицях Запоріжжя і самого острова Хортиця.

У питаннях присутні цікавилися запляновим „Історично-меморіяльним козацьким комплексом" ще 1972 року, який має бути на острові, та чому й досі у місті Запоріжжя нема назв вулиць: Гладкого, Байди, Сірка, Нечая, Богуна, Кривоноса, Сагайдачного, Святослава, Поля або хоч Яворницького.

У лютому „Авторський вечір поетеси Ганни Черінь" з Чікаго. Вечір цікавий не тільки переглядом великої літературної творчости поетеси, який зробила Іраїда Черняк, а також виступом авторки із читанням нового віршованого роману „Слова, слова, слова".

Слід згадати, що на цьому вечорі добре зроблено, що окремі розділи відтворено художнім виступом у ролях: Галя — Надія Куца, Валентина — Ольга Адамик, Микола — Михайло Гава. Добре розуміння літературного твору, а зокрема персонажів, і літературна мова зі сценічною інтерпретацією були зразком, як донести твір до слухача і популяризувати письменника.

Авторка надзвичайно працьовита в ділянках літератури про, що свідчать чотирнадцять книжкових назв, а крім них, багато критичних статтей, оповідань, подорожних нарисів і творів у жанрі дитячої літератури.

Талантом, завзятістю і наполегливою працею здобула два високі наукові ступені (МА) і шанована за свою працю у Чікагському університеті у відділі книжкового обміну.

Найновіший твір „Слова, слова, слова" — віршований роман, в якому головні герої, починаючи від передвоєнних років, ідуть шляхом Другої світової війни й закінчуються у Воркуті, у совєтському концтаборі.

На цій широкій епічній канві не тільки зростають творчі характери ув'язнених співачки Галі, лікаря Валентини, поета Миколи, а й ряду інших фрагментів, у яких накреслено трудні шляхи у прямуваннях до державности.

У лютому „Англомовна література Українка". Доповідач Марта Тарнавська з Філядельфії. М.Тарнавська народжена у Львові, освіту закінчила в українській гімназії у Зальцбургу, Австрія, а також в університетах Темпл і Дрексель у Філядельфії. Працює бібліотекаршою в Пенсильванійському університеті у відділі міжнародного права. М. Тарнавська так само як її чоловік Остап, який очолює об'єднання письменників „Слово" в Америці, відомі зі сторінок українських часописів та журналів, які публікуються поза межами України.

Її думки як у поезії, так і прозі у формі цікавих статтей і есеїв притягують читача, що не кожному працівникові пера вдається. Статті на теми „Чому чужинці так мало знають про Україну, а якщо і знають, то не завжди в правдивому насвітленні" знайшли місце англійською мовою у літературному квартальнику Оклагомського університету й ряді інших журналів та часописів. Варто відмітити також про її виступ англійською мовою на етнічному фестивалі 1977 року при участі Філядельфії.

Виступаючи у „Козубі", вона зробила цікавий перегляд близько сотні англомовних публікацій на українську тему й важливі висновки для українців і не-українців, які цікавляться українською справою.

У дискусії над цією, так сьогодні важливою темою, брали участь: Ліда Палій, Марія Голод, Віра Ворскло, Стефанія Гурко, Олександер Роїк, Богдан Пензей, Іван Дубилко, Іван Манастирський, Марко Царинник і Мар'ян Горгота.

У березні „Життя і творчість піяніста Вадима Кіпи", доповідач — професор Альберт Кіпа з Аллентавну. У 1968 році несподівано із рядів українських піяністів і композиторів у віці 56 років відійшов у вічність надзвичайно талановитий піяніст Вадим Кіпа, залишивши ряд композицій, які багатьом не відомі, і потрібно фондів, щоб їх зберегти, видавши друком.

Про обдарованість і твор чу працю піяніста присутні довідалися багато цікавих фактів від піяністки, співачки Іраїди Черняк, а найбільше, від професора Альберта Кіпи, який в подробицях проілюстрував працю свого батька.

З великою увагою присутні прослухали із звукозапису творчі композиції на слова Вадима Лесича: „Ї що ж осталося з мрій", „Впали тіні на години", „Нема вже нічого". На слова Лесі Українки: „Стояла я і слухала весну", „Пісня", „Напровесні", „Вечірня година" та фортепіянові твори „Лямент" і „Спогад" у виконанні композитора. У висловах і дискусії склалося враження, що так цінну спадщину обов'язково переглянуть мистецькі фонди і да друку видадуть друком.

У березні „Тарас Бульба Миколи Гоголя і проблеми нашої провідної верстви" доповідач Василь Сірський з Ватерльоо, Онтаріо. Життєвий шлях доповідача коротко накреслив М.В.Гава. У час Другої світової війни доповідач зумів щасливо пройти трагізм військового життя, перебути полон і завершити свою освіту науковими степенями ВА, МА і докторатом у ділянці славістики.

Тема доповіді дуже широка своїм змістом і науковими вставками, які характеризують час творчости Миколи Гоголя. Наведені у доповіді цитати, а також думки доповідача, були пов'язані в одну цілість, у якій виділялися негативні сторони нашої історії, фальсифікаційні впливи у нашу літературу чужих вчених і український підхід, який, науково не завжди добре обгрунтований, щоб заскавити чужинців. Цю доповідь краще було б видати друком для глибшої аналізи і додаткових наукових статтей на тему „Час і обставини творчости Миколи Гоголя і його сучасників"

Квітень — „Повість временних літ", доповідач Омелян Смеречинський. Як у попередніх його доповідях, так і тепер видно велику старанність і працьовитість доповідача у підборі історичного матеріялу клясифікацією за певними періодами і підбір важливих фактів, які часто неправдиво насвітлені у нашій історії.

Зупиняючись над рядом замітою у „Галицько-Волинському Літописі", „Межигірським", „Львівському" „Іпатієвському", „Лаврентієвському" і часів козацьких повстань „Самовидця" — передано події древних літ, які характеризують княжу історію, звичаї і культуру ХІ і ХІІ сторіч в Україні.

Хоч по основному фаху доповідач інженер в ділянці літакобудівництва і дуже завантажений професійною працею, св.п. О. Смеречинський завжди знаходив час на наукові розшуки в чужих джерелах, які мають відношення до історії українського народу.

Розуміючи важливість української науки без фальшування і потребу культурної праці в „Козубі", не раз фінансово допомагав, уніканки розголосу чи подяки від Управи, яка йому заслужено належалася.

Травень — „Життя і мистецька творчість Олени Кульчицької", доповідач Ірина Носик. Народжена в Чорткові, Західня Україна, середню і високу освіту закінчила в Австрії. Від 1951 року працює артистом-малярем при біологічному факультеті в ділянці наукового рисунку мікроорганізмів Торонтонського університету.

Маючи ще з Інсбруку мистецьку освіту й зацікавлення в ділянках культури, опрацювала цікаву й важливу тему про творчу працю львівської художниці Олени Кульчицької.

Серед визначних українських художників-малярів кінця ХІХ і початку ХХ сторіч у центральних областях України виділялися талановиті художники: Самокиш, Трутовський, Куїнджі, Васильківський, Красицький, Їжакевич, Пимоненко, а в західних областях: Новаківський, Труш, Манастирський, Курилас та Олена Кульчицька.

Для підкреслення багатогранности мистецької праці Олени Кульчицької, доповідачка влаштувала, крім доповіді, ще окрему виставку творів художниці, що дало наявний образ про великий талант мистця і працьовитість для української культури.

Більше сотні картин, рисунків і публікацій познайомили присутніх про жанри, у яких працювала Кульчицька. За дев'яносто років свого трудолюбивого життя залишила близько чотирьох тисяч різних творів, а також публікацію про одяги в західній Україні, зокрема в Лемківщині.

В доповнення, ілюстрації до 70-ти дитячих казок і байок і прекрасний альбом акварель та літографій. За цю велику працю для української культури у 1948 році Олені Кульчицькій надано звання „заслужена художниця України", а також професора книжкової графіки в Поліграфічнім інституті Львова

У виступах і питаннях по закінченні доповіді, присутні не тільки з признанням висловилися про працю доповідачки Ірини Носик, а також ставили домагання окремої виставки для ширшого загалу Торонто.

Хоч вечорів було небагато, але підібрані теми і доповідачі, свідчуть про багатство української культури й можливості для знайомлення з нею чужинців.

Михайла Гава

Диявольська альтернатива...

(*Продовження зі стор. 2*)

окрему диявольську альтернативу. Обидва вони шукають за найприйнятнішою для них розв'язкою. Оскільки від такої чи іншої розв'язки американської диявольської дилеми залежить „бути чи не бути українській нації в живих", кожен розсудливий українець і кожна розсудлива українка повинні ознайомитися з цим питанням.

Оскільки на вирішення „московської дилеми" українські патріоти не мають безпосереднього впливу та оскільки їхній вплив може чи повинен бути конкретніший у випадку американської дилеми, то пригляньмося насамперед розпорядженням, на якому сьогодні стоїть американський керівний прошарок політично-військових стратегів. Опісля розглянемо „московську диявольську дилему", а щойно на тлі цієї диявольської ситуації могтимемо розглянути „диявольську дилему українського народу" та, можливо, запропонувати якесь практичне, реальне розв'язання її.

Диявольська альтернатива у практичному житті може виглядати менш драматична, ніж у повісті, але в цьому випадку йдеться про саме існування української нації на своїй землі в післяатомній епосі. Тому, як остерігав Шевченко, нам усім треба не тільки читати, але й також думати, самостійно.

(Продовження буде)

Перед конференцією...

(*Продовження зі стор. 2*)

го державного секретаря ЗСА Діна Ачесона, який у листі до англійця Антоні Ідена писав про безпорадність американських президентів у закордонній політиці. Він писав: „Звичайно, це забирає дуже багато часу, щоб наші президенти навчалися дещо з закордонної політики. Рузвелт був довгі роки президентом, але надії він ніколи не міг зрозуміти суті закордонної політики. Труман похопив дещо протягом вісімнадцяти місяців. „Айк" (Айзенгавер) ніколи не вивчив нічого. Джан Кеннеді починав розуміти щойно в 1963 році, Линдон Б. Джансон звичайно концентрував свою увагу там, звідки лунав найголосніший гармидер. Так, як наша система функціонує, наука про міжнародні справи не відіграє великої ролі у вихованні майбутніх президентів".

Микола і Марія Бойчуки пожертвували 10,000 на наукові цілі



Меценати Микола і Марія Бойчуки, відзначені почесною грамотою члена фундатора і китицею квітів, з головою Фундації УВУ П. Гоєм.

Ню Йорк. — Фундація Українського Вільного Університету повідомляє, що подружжя Микола і Марія Бойчуки, визначні українські підприємці із стейту Ню Джерзі, пожертвували 10 тисяч долярів на Фундацію УВУ. Це черговий княжий дар української родини на наукові і виховні цілі. Досьогодні ці прикладні українські громадяни, доціюючи ролю і завдання української вільної науки, зложили на Фундацію УВУ 25 тисяч долярів.

З метою утривалення цього княжого дару, Фундація УВУ в Америці за згодою жертводавців створила постійний Стипендійний Фонд ім. Миколи і Марії Бойчуків. Тільки із відсотків їхнього фонду щорічно будуть діставати українські студенти на протязі років і століть фінансову допомогу на студії та здобуття знання з царини українітики в УВУ, так конечно потрібного українському народові за самоутвердження в діяспорі.

У пам'яті студіюючих молодих поколінь зберігатиметься вічно образ меценатів-добродіїв вільної української науки, українських патріотів і людей доброї волі, які зрозуміли проблеми виховання і підготови нової зміни, яка в майбутньому перебере керму українського життя в діяспорі.

Успіх Андрія Панченка



Андрій Панченко

У п'ятницю, 12-го червня цього року у Вудбридж, Ню Джерзі, відбувся урочистий випуск учнів місцевої середньої школи однокласників 81. Серед випускників одним із найбільш успішних був Андрій Панченко. Крім дев'ятьох відзначень за свої успіхи в науці, спорті та за участь у багатьох інших ділянках зацікавлення, він був одним із двох учнів промовців-першунів.

Цьогорічна програма від учнів була розділена між двома юнаками, що здобули найвищі можливі осяги в науці до такого ступеня, що між ними школа не могла встановити різниці і тому було рішено вшанувати обох юнаків як першунів.

Серед випускників Андрій був єдиним українцем і при тому третім із черги після своєї сестри Катрусі і приятеля Богдана Іваськова, що закінчили школу в попередніх роках.

Серед організацій, що відзначили Андрія за його успіхи грішми та пропам'ятками, були—Ветерани Чужоземних Війн Стейту Ню Джерзі за участь у програмі „Голос демократії"; Американський Леґіон — за участь у їх програмі „Держава для хлопців"; „Америкен Анор Сосаєті", де Андрій був віцепрезидентом; місцевий Пропам'ятковий стипендійний фонд; Нагорода першуна (валедикторіян); Лайонс Клюб; Месанік Клюб і Приятелі Спортовців. Андрій був головним редактором шкільної пропам'яткової книги на 1981 рік.

Школу Українознавства Андрій закінчив в Пассейку минулого року також з визначним успіхом. Андрій є активним пластуном. Він перейшов новацтво і юнацтво у Пассейській Станиці і здобув найвищий юнацький ступінь Пластуна Гетьманського Скоба, відбув вишколи новацьких і юнацьких виховників і був першуном Лісової Школи в 1979 році, а тепер працює новацьким виховником під час року у Станиці, а влітку готується до булави Лісової Школи і опісля до булави юнацького табору на „Бобрівці". Після „Бобрівки" — на „Вовчу Тропу" до булави Вишколу Новацьких Виховників. Юнаком він належав до 31-го Куреня Уладу Пластунів Юнаків ім. гет. Івана Виговського у Пассейку, де він у 14 років був курінним, а з вибуттям з юнацтва цієї весни він подав прохання до старшопластунського куреня „Побратими".

Андрій і його вся родина є членами 19-го Відділу Українського Народного Союзу.

Роман С.Голіят

У школі і в місті всі знають, що Андрій є українцем і пластуном, що його зацікавлення не закінчуються тут, де він живе і вчиться, але виходять поза межі Вудриджу, а коли приходить літо, то він на цілі літо іде на пластові табори. Всі знали, що Андрій мав ще одну школу—школу українознавства в Пассейку і що він там був також активним і мав успіх.

Це зачасом викликало свого роду повагу. Здобувати таку повагу приходилось тяжко і повільно, ще від садочку, коли Андрієві і його сестрі Катрусі деякі вчителі наполегливо намагалися роз'яснити, що вони ще малі і добре не розуміють, хто в світі є і що Україна немає. Тоді треба було брати „Енциклопедію Українознавства" і нести вчителям, тим, „що все знають", щоб вони ще навчилися і про Україну.

Так повільно, день за днем своєю неполеглістю, працьовитістю і успіхом все негідне перемоглося і тепер ніхто ані серед учнів, ані серед учителів не мав сумніву, що в світі є Україна, і вони є якраз такі як Андрій, Катруся і Богдан.

Вступайте в члени УНСоюзу!

РЕЗОЛЮЦІЇ

СЬОМОГО З'ЇЗДУ ОБ'ЄДНАННЯ СЕНЬЙОРІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Сьомий З'їзд Об'єднання Сеньйорів УНС, який відбувся на Союзівці в днях від 14-го до 19-го червня 1981 року ухвалив такі резолюції:

1. З'їзд піддержує становище Екзекутиви УНС, зайняте на XIII Конгресі Українців Америки і схвалює участь УНС в Комітеті за Правопорядок в УККА.
2. По вислуханні звітів уступаючої Управи та дискусії над ними, З'їзд висловлює своє затурбування тим, що Екзекутива УНС мало інтересувалася справою побудови дому для своїх старших членів та закликає Екзекутиву до щирої й наполегливої праці, щоб вкінці виконати своє статутове зобов'язання і збудувати дім для мало і середньозаможних членів УНС.
3. З'їзд поновлює вимогу 6-го З'їзду, щоб Екзекутива УНС уможливила переведення належної членам дивіденди на рахунок побудови дому, на добровільній базі.
4. З'їзд рекомендує Управі та усім членам Об'єднання, щоб вони поширили свою діяльність на ділянку допомоги тим сеньйорам, які її потребують. Для тої цілі вони повинні ініціювати створення Клюбів сеньйорів з членів і не-членів УНС в осередках українського поселення. Управа Об'єднання і згадані клюби повинні запізнатися з можливостями допомоги потребуючим сеньйорам зі сторони федеральної, стейтової й льокальної адміністрації та розбудувати засоби самодопомоги.
5. З'їзд закликає Управу Об'єднання створити осередок інформації для скріплення і поширення організаційної й моральної сили Об'єднання та формування прихильної опінії серед громадянства відносно цілей і завдань Об'єднання. При тому З'їзд висловлює надію, що органи УНС — „Свобода" й „Український Тижневик" будуть своєчасно містити матеріяли Об'єднання, а коли виникне потреба, призначать для нього окрему сторінку.

ПОІНФОРМОВАНІ ОСОБИ у Вашінгтоні кажуть, що між президентом Рональдом Реґеном і спікером Палати Репрезентантів „Типом" О'Нілем існують досить напружені відносини, які однак не проявляються на зовні. Найближчі дорадники Президента думають, що О'Ніл є старого типу політичним діячем і тому він не визнає жадного прогресу. З цього становища він являється головною перешкодою урядової економічної програми. Крім того він вірить, що президент Реґен своєю поведінкою і тактикою вманевровує демократів в небезпечну позицію.

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що 17-го липня 1981 року, відійшов у Вічність, на 62-му році життя,

наш Найдорожчий

МУЖ, ТАТО І КУЗЕН

бл. п.

ВОЛОДИМИР ДМИТРО ЛЕСИК

нар. 23-го серпня 1919 р. в Турці над Стриєм, Україна.

ПАНАХИДА — у вівторок, 21-го липня 1981 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Robert Moreland, 9th and Main St., Trainer, Pa.

ПОХОРОН в середу, 22-го липня 1981 р., о год. 8:15 ранку, з церкви св. Духа у Честері, Па., на цвинтарі св. Петра і Павла у Спрінґфілд, Па.

Горем прибиті:

дружина — **ЕВФРОЗИНА**

діти:

ЛЮБОВ ВОЛОДИМИРА

ОКСАНА АННА з мужем ПЕТРОМ

БОГДАН РОМАН і ІГОР МИКОЛА

кузени:

НАТАЛКА КРУПСЬКА з родиною

ІВАНКА і СОНЯ ШАШКЕВИЧ

АНТІН ЯРЕМА з родиною

Брат і Сестра з родиною

на рідних землях

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

бл. п.

Д-ра МИКОЛИ КУЗЬМОВИЧА

вшановуючи Його пам'ять складаємо 100.00 долярів на Бібліотеку Інституту Українських Студій в Гарварді.

СТАХ, МАРТА І АНДРІЙ ЯРОШІ

З невимовним жалем повідомляємо Приятелів і Знайомих, що дня 17-го липня 1981 р., в ранніх годинах, відійшов несподівано, у Вічність, наш Найдорожчий БРАТ І ВУЙКО

бл. п. д-р мед.

БОГОДАР БАДАН

довголітній лікар в Денбері, Конн.

ПАРАСТАС відправлено в неділю, 19-го липня 1981 р. в Денбері, Конн.

Дальші похоронні відправи відбудуться в понеділок, 20-го липня 1981 р. з церкви св. Юра в Ню Йорку на український цвинтар в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У безмежному смутку:

сестра — **МАРІЯ ДАНИШ**

сестрінниці — **РОМА**

І НАТАЛЯ з чоловіком СТЕФАНОМ

Виставка українського образотворчого мистецтва в Англії

У днях 5, 6 і 7-го червня відбулася у Манчестері, Англія, виставка українського „Творчого Мистецтва". Виставка, на якій було 80 експонатів, — всі подані в бездоганно виданому каталозі, — містилася у залі ансамблів „Гомін" і „Орлик" при Відділі СУБ. Вона охоплювала картини різних малярів і жанрів: різьби, скульптури, графіку, друкарство, емалії та ікони. Відділ ікон мав 17 позицій, що говорить про серйозність збірок; тут було показано майже 200 років українського мистецтва — іконописання. Найстарша ікона на виставці була роботи Володимира Боровиковського, портретиста світової слави і іконописця, з датою 1787 року „Зложення до гробу". Найновішою іконою була „Божа Матір", створена цього року малярем Ростиславом Глувком, який мешкає у Лондоні.

Найбільше експонатів становили картини різних малярів і графіків. Між ними такі відомі майстри, як Олекса Новаківський, Іван Труш, Олекса Грищенко, Олекса Глущенко, Михайло Мороз, Михайло Дмитренко, Любослав Гуцалюк І. Х. Бельський, Омелян Мазурик та інші. Письменниця і малярка д-р Галина Мазуренко, яка також живе у Лондоні, була заступлена цікавою картиною „Мавка", яку виконала технікою „сілк скрін", шовк. Відділ графіки містив твори Олени Кульчицької, Якова Гніздовського, Олекси Харкова, Богдана Сороки та Григорія Якутовича, яскравих представників цього розвиненого в українському мистецтві жанру.

Скульптуру репрезентували відомі мистці: Богдан Мухин і Григор Крук; древнє друкарство — три Євангелії з друкарні Києво-Печерської Лаври з XVIII і XIX століть; стару емалію з XIX ст. — Київська майстерня при Печерській Лаврі, а знову ж сучасну емалію репрезентував мистець Шонк-Русич з Ню Йорку.

Був тут ще окремий відділ творів майстрів не-українців, як В. Гондіюса рідкісна гравюра-портрет гетьмана Богдана Хмельницького; Норбліна гравюра — „Гетьман Іван Мазепа"; Ляйсе знаменита бронза „Запорожець після бою"; Матанії „Гетьман Іван Мазепа з козаками", тощо. Усі ці мистці творили передусім на підставі козацької тематики, власної фантазії або історії.

Можна мати певні застереження, що всі ці мистці не завжди тут були заступлені найкращими творами, але не це було метою організаторів (бож відомо, що найкращі твори зберігаються по музеях). Організатори виставки хотіли показати українським громадам те, що маємо у себе на цьому острові, і тільки частину мистецької української творчости, яка у порівнянні з народною етнографічною дуже рідко виставляється, і тим самим це витворює певну порожнечу і брак відомостей про це чи інше мистецтво.

Виставка була вміло розміщена, хоч експонатів було дещо забагато на площу, якою диспоновано. Це могло перешкоджати концентрації уваги на певний об'єкт, але у цьому випадку виправдником треба було рішати, чи виставити менше експонатів, чи більше. Вибрано ту другу альтернативу, щоб відвідувачі побачили найбільше.

Союз Українців у Великій Британії уможливив фінансово зреалізувати цю потрібну виставку на нашому терені і одноразово дав нагоду побачити її представникам майже всіх громад. Виставка буде повторена у Лондоні та, правдоподібно, в інших містах.

Перебуваючи з виставкою всі три дні, я мав нагоду зробити певні спостереження і почути коментарі деяких відвідувачів з-посеред кількох сот, які відвідали виставку. Між ними були три групи молоді з шкіл українознавства, Манчестеру й околиці із своїми учителями, група пластунів із виховниками. Відвідувачі вписувалися до книжки гостей.

Ось деякі коментарі та запити: „Чому дотепер ми нічого подібного не бачили?" — 16літній хлопець. „Я гордий за наше мистецтво і культуру", — представник на збори СУБ із Шеффільду. „Чи то зробили все українці?" — запит молодої дівчини із Бері. „Чому усе зберігається у Лондоні?" — 18- річний юнак. „Чому по наших Домівках немає образів із козаками?" — Двоє підлітків із Манчестеру. „Чому не зробите із тих картин листівки, щоб їх можна було купувати? Це вже третій раз я оглядаю цю виставку і приводжу других людей", — одна пані із Рочдейлю. „Такий каталог приємно взяти в руки та зберігати, як пам'ятку", — хорист. „Дійсно, є на що подивитися", — група українців з Ольдгаму. „Тепер буде мені приємніше ходити на проби танців, бо ця виставка дала мені начебто застрик української гордости", — пише молодий танцюрист.

У цьому ж і справа! Виставка — дала застрик української гордости.

Такий збір мистецьких надбань і повинен був викликати таку реакцію. Ми, на жаль, народ без держави, але із старовинною культурою та традиціями. Велика шкода і кривда діялася і діється українській культурі, а тим самим народові, що багатство українського генія не працює для неї. Можна сміло сказати, що українці велетенським науковим, релігійним і загально культурним вкладом допомогли створити і російську імперію і російську культуру, за що тепер її представники у „відплату" стараються нищити нашу культурну окремішність, а тим самим нашу націю. Тому так важливо є і мусить бути для нас у вільному світі, де нас ніхто не переслідує, — зберігати все, що можна зберегти, з минулих мистецьких надбань, а одночасно творити нові, бо кожна книжка, кожна картина, різьба, ікона, літографія, емалія — це цеглинка під будову українського культурного монументу. Це доказ живучости народу, це його праця і стримління до свобідного і незалежного вияву.

Варто зупинитися над картиною Івана Марчука „Село в Україні" 1977 року. Картина поміщена на обгортці каталогу і не важко побачити, що хоче цим цікавим і оригінальним твором сказати нам його автор. Відповідь не важко найти. Про мистецьку вартість поодиноких експонатів не важко говорити, хоч це справа також релятивна. Очевидним є факт, що безсумнівним є картини Олекси Новаківського „Святий Юр" у Львові чи його „Рожі", або навіяна ніжною атмосферою картина Івана Труша „Красвид" та багато інших. Цікава ця виставка ще й тим, що українські мистці, розкинені по цілій кулі земній, були її творцями. Ось для прикладу тільки деякі міста, де створено більшість експонатів: Київ, Львів, Краків, Париж, Лондон, Мюнхен, Ню Йорк, Детройт, Чікаго, Буенос-Айрес, Сідней, Торонто, Ванкувер тощо.

Під час пакування експонатів, перевозу та інших різних робіт, з цим зв'язаних, родилися у мене різні сумніви, чи цей чималий вклад праці дасть потрібні позитивні відгуки? Одначе тепер, з перспективи навіть цього короткого часу, треба ствердити, що такі маніфестації культури були, є і будуть на часі. Є побажання, щоб зростало бажання зацікавлення рідним мистецтвом та щоб це довело до створення у Лондоні чи в іншому місті Англії постійної виставки українського образотворчого мистецтва. У такому мистецькому центрі і молодь почувалася б краще. Адже можна було запримітити, з якою увагою молоді відвідувачі приглядалися виставці, робили світлини, коментували. Створення постійної виставки це не нездійснима мрія, а справа до зреалізування. Не треба ждати так довго, аж поки всі доми і залі будуть побудовані й заплачені. Треба, отже, діяти скоро і відважно.

Крім експонатів, які були подані у каталогу, як додаток до виставки показано ряд українських мистецьких книжок і журналів. Тут більшість становили монографії таких відомих мистців, як Олекса Новаківський, Василь Кричевський, Григор Крук, Олександер Архипенко, Яків Гніздовський, Олена Кульчицька та інших. Тут можна було, між іншим, побачити всі числа мистецького журналу „Нотатки з мистецтва", що його у Філядельфії від 1963 року видає Асоціяція Українських Мистців Америки.

Я хотів би на цьому місці подякувати за співпрацю у влаштуванні виставки таким особам: Ростиславові Глувкові за мистецьке оформлення каталогу, а за іншу допомогу інж. Василеві Олеськову, ред. Іллі Дмитрову, Ю. Заблоцькому, мгр Богданові Нагайлові, Дмитрові Парадюкові, Романові Гринашеві, Ігореві Вільницькому, Ігореві Гавриловi, Григорієві Бойку, голові Відділу СУБ у Манчестері, та управам хору „Гомін" і ансамблю „Орлик" за залю для влаштування виставки.

Володимир Луців

На Союзівці відбудеться другий з'їзд аргентинців

Зустріч українців, яка планується для колишніх мешканців Аргентини, лучить нас спогадами спільної долі в тяжких повоєнних часах спільного переживання. Ми ставили перші кроки в чужій державі, мови якої більшість з нас не знала, як також, економічна структура не була сприйнятливою для української політичної еміграції, яка переважно складалася з інтелігенції. Більшість з них, крім свого професійного знання нічого більше не знала й мусила братися за будь-яку працю, щоб здобути мінімальний заробіток на прожиток. Тим, що влаштувалися на кращу працю, допомогло їхнє фахове мінімальне знання, яке вони набули ще замолоду під час технічних вправ у гімназії чи Пласті.

Початковий життєвий стандарт українських поселенців спершу не був високий. Аргентина не дала нам добробуту й економічне положення більшости з нас не було світле, одначе, ця країна дала нам інші вартості, багато цінніші від матеріяльних здобутків.

Ми вдячні Аргентині за те, що вона була однією із перших держав, що в 1948/49 роках прийняла велике число українських скитальців, у тому багато дивізійників із Реміні. Ця країна дозволила новим українським поселенцям зорганізувати й розбудовувати своє церковне, культурне й громадсько-політичне життя.

На терені Аргентини широку працю розвинули: Спілка Науковців-Журналістів -Літераторів і Мистців, „Просвіта", „Відродження" Пласт, СУМ, Український Клюб, Театральна Студія, Оперний Ансамбль, оркестра „Відродження", два видавництва: Миколи Денисюка і Юліяна Середяка й інші.

На особливу згадку заслуговує чоловічий хор „Сурма", який скрізь викликав захоплення аргентинських глядачів. Українські мистецькі сили були на високому поземі, про що часто можна було вичитати в позитивних рецензіях про виступи українців у тамошній аргентинській пресі.

Ряд наших новоприбулих науковців промостив собі шлях до інституцій Аргентини, хоча б згадати таких як: проф. Поляньский, проф. Ковенко, проф. Богдан Галайчук і д-р Михайло Василик.

Українська Центральна Репрезентація Аргентини очолена проф. Євгеном Онацьким, координувала працю українських емігрантів. Цю репрезентацію побудовано на зразок Українського Конгресового Комітету Америки. Заслуга нових емігрантів була також у цьому, що вони заснували дві ощадності каси при „Просвіті" й „Відродженню", а опісля закупили відпочинкові оселі.

В Аргентині ми почувалися, як одна родина. Наші релігійні, соціяльні, чи політичні переконання не входили в рахубу. Там не було східняків, галичан, бандерівців, мельниківців й інших — ми були всі українцями й спільно обстоювали інтереси поневоленої України. Це почування єдности, толерантности й прихильности ми перенесли зі собою до Америки й Канади.

„Екс- аргентинець"—це поняття рівнозначне для нас із приязню та почуттям спільноти.

Цей другий з'їзд колишніх мешканців Аргентини має характер товариськодружньої зустрічі. На цьому з'їзді пригадаємо собі про минули роки, проведені роки в Аргентині та зробимо підсумок нашої проведеної праці у цій країні, яка дозволила нам свобідно організувати наше життя—без поліційного нагляду, як це було перед Другою світовою війною в Україні, не згадуючи вже про нищівний терор червоного й брунатного фашизму.

Комітет другого з'їзду українців, колишніх аргентинців, що відбудеться в днях 12-го і 13-го вересня ц.р. на оселі УНСоюзу Союзівці, серед чудової природи в Кетскільських горах, так званих „американських Карпатах", дасть нам нагоду пригадати собі аргентинсько-українські спільно проведені роки.

Численною участю у цій „аргентинській" зустрічі ще раз пригадаємо собі про нашу дружню атмосферу, яка постійно була між нами в Аргентині.

Програма з'їзду: реєстрація гостей від год. 9:30 ранку до год. 1-ої вполудне. Від год. 1-ої до 2-ої год. по полудні—обід; 2:30 по полудні—короткі ділові наради; год. 7-ма ввечері-коктейл; год. 8-бенкет і мистецька програма, в якій візьмуть участь найкращі мистецькі сили з колишніх аргентинців. За бава відбудеться при звуках відомої оркестри „Вогограй".

У неділю, 13-го вересня, в 10-ій год. ранку—Служба Божа, опісля спільна фотографія учасників з'їзду, традиційне „асадо" та інші несподіванки.

Зацікавлених осіб у з'їзді заряд комітету просить зголошуватися якнайшвидше та заздалегідь резервувати собі приміщення на Союзівці, як також подавати число осіб, які прийдуть на з'їзд. Soyuzivka, Ukrainian National Assn.Estate, Kerhonkson, N.Y. 12446, tel: (914) 626-5641.

Михайло Івасівка

„Новий Сокіл" розпочав пластові табори

У суботу, 4-го липня цього року, почалися на „Новому Соколі" чергові пластові табори. Збіркою всіх таборів, відспіванням пластового „Отче наш", пластового гимну і новацької пісні, розпочато тритижневе таборування для новацтва і юнацтва: табір новачок „Чародійні музиканти", комендантка ст. пл. Богдана Роздольська, бунчужна ст. пл. Наталка Бучок, писар пл. сен. Аруня Старух, стан булави 5, новачок 38. Табір Новаків „Веселе щасливе новацьке життя", комендант пл. сен. Ярослав Пришляк, бунчужний ст. пл. Павло Михалович, писар ст. пл. Іван Чировський та шість членів булави. Стан табору 40.

Табір юначок „Нескорений дух", комендантка пл. сен. Аля Мосійчук, бунчужна ст. пл. Наталка Шпічка, писар пл. сен. Ліза Ласовська та три члени булави. Стан табору 42.

Табір юнаків „Брама героїв II", комендант ст. пл. Андрій Пришляк, бунчужний ст. пл. Михайло Головатий, писар ст. пл. Леонід Герець, стан булави три, таборовиків 42.

Капеланами цьогорічних таборів є о. митрат Павло Івахів і о. Богдан Сенцьо. Таборовий лікар д-р Олександра Правак, а медсестра — пл. сен. Люда Коритко. Канцелярію веде пл. сен. Слава Шишка. Адміністратор таборів: Тарас Шишинівський — перший, пл. сен. Марян Стасюк, другий і пл. сен. Богдан Пашковський третій тиждень. За кухню відповідає Зеня Ващак. Спортовий референт — ст. пл. Іван Яремко, а за басейн і заняття на ньому відповідає ст. пл. Юрій Грещишин. Зв'язковим між окремими таборами і адміністрацією є пл. сен. Михайло Лялька.

В днях 18 і 19 липня відбулися на „Новому Соколі" „День Пластуна" під кличем „Любій отчизні наш труд — в Пласті росте новий люд". Цьогорічним „Днем Пластуна" започатковуємо відзначення 70-річчя існування найстаршої української молодіжної організації Пласту.

У святкуваннях візьмуть участь Святослав і Ніна Караванські. Запрошуємо батьків пластової молоді та громадянство до участи.

Пластові табори на „Новому Соколі" організувала Обласна Таборова Комісія, яку очолює пл. сен. Марян Стасюк та пл. сен. Оксана Бережницька, референт пластових таборів.

Пл. сен.
Оксана Бережницька,
референт пластових таборів

Поетеса Ганна Черінь у Денвері

У неділю, 14-го червня цього року, о год 5:30 по полудні у Пластовому Домі у Денвері відбувся авторський вечір відомої нашої поетеси Ганни Черінь, авторки роману у віршах п.н. „Слова", що недавно з'явився на книгарських полицях. Вечір цей улаштував 40-ий Відділ Організації Державного Відродження України (ОДВУ) ім. полк. Андрія Мельника в Денвері.

Вступну доповідь виголосив голова Відділу мгр Іван Костюк. Він у теплих словах привітав поетесу в наших скромних порогах. Доповідач накреслив сильветку поетеси, яка відома широким колам нашого суспільства, як авторка мистецьких репортажів, що вона їх надрукувала на сторінках щоденника „Свобода", в журналах „Самостійна Україна" і в „Визвольному Шляху". На сторінках цієї преси друкувала вона чудові репортажі п.н. „Чотири столиці", „Маньяна" і „Під прапором бідности", розповідь про Ямайку. Репортажі ці мають притаманні авторці почуття гумору та сатири нашого і чужого довкілль. Вони кидають багато світла на письменницький портрет Ганни Черінь.

Довгі роки поетеса працювала редактором дитячої сторінки в журналі „Наше життя", що його видає Союз Українок Америки. Під сучасну пору працює в редакційній колегії журналу „Самостійна Україна".

Наше знайомство з поетесою датується давно. В 1968 році ми були на „проці" в Чікаго тоді, як з Риму приїхав з візитацією Чікагської дієцезії УКЦ Блаженніший Патріярх Кир Йосиф. По всіх церковних церемоніях наступного дня зайшли ми до української книгарні, що є приміщена в тій частині Чікаго, що її українці називають „Україна". В цій „Україні" ми шукали за поетесою Ганною Черінь. Знайшли її книжку „Ідьмо зо мною...", що припала порохом на книгарській поліці. Ми відшукали поетесу. Була це наша символічна зустріч і наше перше знайомство з петесою.

Другий раз зустрінули ми Гану Черінь і її чоловіка Степана у нашому домі. Від нашої першої зустрічі проминуло 13 літ. За цей час поетеса виросла на вершини її поетичної творчости і передала недавно в руки українського читача свій найкращий твір „Слова". Цим твором Г.Черінь забезпечила собі помітне місце в українській літературі. Якщо б порівнювати цей твір з творами західної літератури, то автора „Слова" назвати можна б українським Байроном. Над цим твором Ганна Черінь працювала 12 повних років, прочитала скирти книжок, прочитала численну літературу про совєтські концтабори, вивчила мову німців, простудіювала флюру і фавну Воркути і непроходимих снігів Сибіру. З під її пера вийшов чудовий мистецький твір. Читачі цього роману думають, що це автобіографічний твір. Так само думають ті, що перейшли на собі пекло совєтських концтаборів. Уривки з цього твору були включені у програму вечора.

Ганна Черінь народилася в Україні, на Київщині. Писати почала з наймолодших літ, одержала нагороду на літературних конкурсах, що в них у журі були такі майстри мистецького слова як Павло Тичина і Андрій Малишко. З того часу авторка вирішила присвятити своє життя українській літературі. Була студенткою в Київському університеті. Війна перервала навчання. Через табори переміщених осіб опинилася в ЗСА. У 1953 одержала диплом магістра з шкільництва в Чікагському університеті, а згодом по кількох роках одержала другий науковий ступінь. З 1964 року працює бібліотекарем в цьому ж університеті. Доповідач згадав, що Ганна Черінь внесла в українську літературу багато поетичних творів і подав їх у хронологічному порядку. Про поетичний світ поетеси найкраще розказати може сама Ганна Черінь.

У першій частині цього авторського вечора поетеса прочитала такі вірші: зі збірки „Травневі мрії" — Моїм читачам. Зі збірки „Чорнозем-- — Гості. Із „Хитрої Макітри" — Казка про трьох дочок і трьох амбасадорів, із збірки „Небесні вірші" — Романс, Я так не думаю, із збірки „Вагонетки" — Надхнення, з „Ломикамінь" — Про дисидентов.

На закінчення першої частини авторка „Слова" виведла гейби на сцені фрагменти з її роману в формі рецитації. В ролі Миколи виступав Володимир Гайдар, в ролі Галі була його дружина Роксоляна. В ролі Наталі виступала Ніна Івашко, а в ролі Валентини — Алля Мосійчук. Слова поетеси читала авторка роману. Була це чудова рецитація уривків з роману „Слова", що впровадила слухачів у світ переживань і дій цього поетичного твору. Авдиторія нагородила поетесу довготривалими оплесками і вшанувала її вставанням з місць.

В другій частині читала поетеса гумористичні вірші: „Старі пісні на новий лад", „Колискова", „Слава вареникам", „Замість вишневого садка". „Щоб ми робили без кави", „Відгук Музи"" (Каже нам відділ Сурмач), „Секрет", „Де зголда в сімействі", „Розповідь про"...івців", а також дитячий вірш „Зайчик і поліцайчик". Всі ці вірші не були досі друковані в окремих збірках.

У заключному слові голова Відділу ОДВУ подякував поетесі за гарний вечір, підкресливши, що цей вечір був найкращим зі всіх авторських вечорів, що ми їх улаштовували в Денвері. Був це не тільки показ краси українського мистецького слова, але концерт — фестиваль поетичних творів нашої поетеси.

І.К.